

DELEGATURA

UOKiK w KATOWICACH

Katowice, dnia 09.09.2008r.

RKT-411-03/08/MI

DECYZJA Nr RKT – 46/2008

Stosownie do art. 33 ust. 6 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz.U. Nr 50, poz. 331; Dz.U. Nr 99, poz. 660 i Dz.U. Nr 171, poz. 1206) oraz § 7 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 17 lipca 2007 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 134, poz. 939), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Zakładowi Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o., 46-100 Namysłów, ul. Mariańska 2,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

- I. Na podstawie art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **uznaje się za ograniczającą konkurencję** i naruszającą zakaz, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, praktykę polegającą na nadużywaniu przez Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie pozycji dominującej na rynku zbiorowego zaopatrzenia w wodę obejmującym obszar gmin Namysłów, Pokój, Wilków, Domaszowice i Świerczów oraz na rynku zbiorowego odprowadzania ścieków obejmującym obszar gmin Namysłów i Pokój w drodze posługiwania się w treści zawieranych z odbiorcami usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami, zgodnie z którymi w razie naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, umowa może być rozwiązana przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, co skutkuje odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego i **nakazuje się zaniechanie jej stosowania.**
- II. Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów **nakłada się** na Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie **karę pieniężną** w wysokości 8 000 PLN (słownie złotych: osiem tysięcy), płatną do budżetu państwa, z tytułu naruszenia zakazu, o którym mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, w zakresie opisanym w punkcie I sentencji niniejszej decyzji.
- III. Na podstawie art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 80 tej ustawy postanawia się obciążyć Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie kosztami przeprowadzonego postępowania antymonopolowego i zobowiązać ww. przedsiębiorcę do zwrotu na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwoty 54 PLN (słownie złotych: pięćdziesiąt cztery).

Uzasadnienie

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (zwanego dalej „organem antymonopolowym”) zostało przeprowadzone z urzędu pod sygn. akt RKT-400-12/07/MI postępowanie wyjaśniające w sprawie wstępnego ustalenia, czy w związku z działalnością Zakładu Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie (zwanego dalej „ZWiUK Namysłów” lub „Spółką”) nastąpiło naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji

i konsumentów (zwanej też dalej „ustawą antymonopolową”) uzasadniająca wszczęcie postępowania antymonopolowego. W toku przedmiotowego postępowania wyjaśniającego zbadano pod kątem naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów warunki umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zawieranych przez ZWiUK Namysłów z odbiorcami usług w oparciu o wykorzystywane w obrocie gospodarczym wzorce umowne. Ponieważ analiza treści ww. dokumentów dała podstawy do przyjęcia, iż mogło dojść do naruszenia przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, Postanowieniem Nr 1 z dnia 29.01.2008r. zostało wszczęte z urzędu w tej sprawie postępowanie antymonopolowe (dowód: karty nr 1-1 verte). Spółce postawiono zarzut nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym w rozumieniu art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w drodze postępowania w treści zawieranych z odbiorcami usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami, zgodnie z którymi w razie naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, umowa może być rozwiązana przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, co skutkuje odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego.

W odpowiedzi na zawiadomienie o wszczęciu postępowania antymonopolowego ZWiUK Namysłów – wskazując na kryteria prawne i faktyczne, w oparciu o które w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków zamieszczone zostało zakwestionowane postanowienie – wyjaśniło, iż *kryteria prawne oparte są tylko i wyłącznie o wskazania ustawodawcy w sposób enumeratywny*. Spółka podniosła, że regulacje prawne są jednakowe dla wszystkich i tylko w sytuacji zaistnienia przesłanek ustawowych Spółka dokonuje odcięcia dostawy wody jej dłużnikom, stosując wprost przesłanki ustawowe, procedurę i terminy ustanowione przez ustawodawcę. Jeżeli odbiorca nie uiszczył należności za pełne dwa okresy obrachunkowe następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty, Spółka o zamiarze odcięcia dostawy wody informuje Burmistrza, Powiatową Stację Epidemiologiczną oraz Odbiorcę na 20 dni przed planowanym terminem odcięcia dostawy wody. Spółka podniosła, że tylko w takich przypadkach możliwe jest odcięcie dostawy wody i że są to przypadki odosobnione. Wskazała także, iż nie występowały inne naruszenia postanowień umowy przez odbiorcę. ZWiUK Namysłów poinformowało, iż w roku 2007 odnotowano [...] przypadków pozbawienia dłużników dopływu wody. W 2007 r. [...] rozwiązano też umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków w sytuacjach naruszenia postanowień umowy w zakresie płatności (dowód: karty nr 43-44).

W toku postępowania organ antymonopolowy ustalił następujący stan faktyczny.

Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie jest przedsiębiorstwem wodociągowo – kanalizacyjnym w rozumieniu art. 2 pkt 4) ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (tekst jedn. Dz.U. z 2006 r. Nr 123, poz. 858 z późn. zm.) (zwana dalej „ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę”). Spółka została wpisana do Rejestru Przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego pod numerem KRS: 0000033145, zgodnie z którym przedmiotem jej działalności jest między innymi działalność usługowa w zakresie rozprowadzania wody, a także gospodarka ściekami, wywóz i unieszkodliwianie odpadów oraz usługi sanitarne i pokrewne (dowód: karty nr 8-11). Ustalono, że Spółka prowadzi działalność w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Namysłów i gminy Pokój oraz w zakresie dostarczania wody – na terenie gmin Wilków, Domaszowice i Świerczów (dowód: karty nr 7, 75). Podstawę prawną działania Spółki na ww. obszarze stanowią:

- Decyzja Burmistrza Miasta Namysłów z dnia 7 kwietnia 2003 r. w sprawie udzielenia ZWiUK Namysłów zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Namysłów (dowód: karty nr 13-13 verte);
- Decyzja Wójta Gminy Wilków z dnia 24 września 2007 r. w sprawie udzielenia ZWiUK Namysłów zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na obszarze Gminy Wilków (dowód: karty nr 77-80);

- Decyzja Wójta Gminy Domaszowice z dnia 8 października 2007 r. w sprawie udzielenia ZWiUK Namysłów zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Domaszowice (dowód: karty nr 81-84);
- Decyzja Wójta Gminy Świerczów z dnia 31 października 2007 r. w sprawie udzielenia ZWiUK Namysłów zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Świerczów (dowód: karty nr 85-87);
- Decyzja Wójta Gminy Pokój z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie udzielenia ZWiUK Namysłów zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie Gminy Pokój (dowód: karty nr 88-91);
- Decyzja Wójta Gminy Pokój z dnia 4 grudnia 2007 r. w sprawie udzielenia ZWiUK Namysłów zezwolenia na prowadzenie zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Gminy Pokój (dowód: karty nr 92-94).

Stosownie do art. 6 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, ZWiUK Namysłów zawiera z odbiorcami usług pisemne umowy, na podstawie których odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków. W powyższym zakresie ustalono, iż Spółka posługuje się obecnie w obrocie gospodarczym wzorcem *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków nr ...* (dowód: karty nr 17-17 verte, 71-72), który znajduje zastosowanie zarówno względem odbiorców indywidualnych (konsumentów), jak i podmiotów gospodarczych (dowód: karta nr 7). Odbiorcy instytucjonalni (podmioty gospodarcze) otrzymują dodatkowo załącznik do umowy pod nazwą *Warunki odprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych* (dowód: karty nr 18-19 verte). Ponadto Spółka posługuje się w obrocie:

- wzorcem *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzania ścieków* stosowanym względem właścicieli / zarządców budynków wielolokalowych (karty nr 20-22 verte) oraz
- wzorcem *Umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stosowanym względem osób korzystających z lokali w budynkach wielolokalowych (karty nr 23-25).

Z wyjaśnień Spółki wynika, że wzorzec *umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stosowany względem odbiorców indywidualnych i podmiotów gospodarczych stosowany jest w obrocie od dnia 12 lutego 2007 r. Od dnia 1 kwietnia 2007 r. Spółka rozpoczęła natomiast zawieranie umów z osobami korzystającymi z lokali w budynkach wielolokalowych oraz z właścicielami i zarządcami budynków wielolokalowych (dowód: karta nr 7).

Na potwierdzenie, że ww. wzorce faktycznie wykorzystywane są przy zawieraniu umów z odbiorcami, zgromadzone zostały przykładowe umowy zawarte na ich podstawie:

- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 1/301235/2007* z dnia 02.04.2007r. (dowód: karty nr 45-47 verte);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 1/301234/2007* z dnia 02.04.2007r. (dowód: karty nr 48-50);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 2/502283/2007* z dnia 02.04.2007r. (dowód: karty nr 51-53);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 3/301236/2007* z dnia 02.04.2007r. (dowód: karty nr 54-56);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 4/301233/2007* z dnia 02.04.2007r. (dowód: karty nr 57-59);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 5076/302147/f/1/07* z dnia 07.12.2007r. (dowód: karty nr 60-61);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 1960/301548/f/1/07* z dnia 23.02.2007r. (dowód: karty nr 27-27 verte);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 3382/300059/p/1/07* z dnia 27.04.2007r. (dowód: karty nr 35-35 verte);
- *Umowa o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków Nr 3224/502301/f/1/07* z dnia 02.04.2007r. (dowód: karty nr 36-36 verte).

Ustalono, że § 10 ust. 3 i 4 *umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* stanowi, że w razie naruszenia przez Odbiorcę postanowień niniejszej umowy, dostawca może rozwiązać umowę bez zachowania okresu wypowiedzenia. Z chwilą rozwiązania umowy Zakład dokonuje odcięcia przyłącza wodociągowego i przyłącza kanalizacyjnego oraz demontuje wodomierz główny.

Podobny zapis zawarty jest również w § 15 ust. 3 *umów* zawieranych z właścicielami / zarządcami budynków wielolokalowych, zgodnie z którym *Zakład może wypowiedzieć umowę z przyczyn wiążących się z niewykonywaniem lub nienależytym wykonywaniem umowy przez Odbiorcę (...)*.

Z kolei *umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków* zawierane z osobami korzystającymi z lokali w budynkach wielolokalowych w § 13 ust. 2 i 3 stanowią, że *Umowa może być rozwiązana (...) w razie naruszenia postanowień umowy przez (...) Lokatora za 3-miesięcznym wypowiedzeniem ze skutkiem na koniec miesiąca kalendarzowego (...), z tym, że Zakład może wypowiedzieć umowę jedynie z przyczyn wiążących się z niewykonywaniem lub nienależytym wykonywaniem umowy przez Lokatora. Rozwiązanie umowy z Lokatorem skutkuje zastosowaniem przez Zakład środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z usług przez Lokatora.*

W toku postępowania ZWiUK Namysłów poinformował, że ogólna liczba umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, jakie Spółka posiada zawarte z odbiorcami usług to [...] umów. Wszystkie umowy zawarte zostały z wykorzystaniem aktualnie stosowanych przez Spółkę wzorców (dowód: karta nr 44).

ZWiUK Namysłów w piśmie z dnia 04.06.2007r. wskazało, iż w okresie posługiwania się w obrocie aktualnie wykorzystywanymi wzorcami umownymi nie zawierano umów, których warunki podlegałyby negocjacom bądź indywidualnym uzgodnieniom z odbiorcami usług. Brak było również sytuacji, aby Spółka odmówiła wprowadzenia do umowy zgłaszanych przez odbiorców propozycji zmian; odbiorcy nie wnosili bowiem o modyfikację warunków umowy (dowód: karta nr 33).

ZWiUK Namysłów w toku postępowania przedstawiło rachunek zysków i strat na dzień 31.12.2007r., z którego wynika, że w 2007 r. Spółka osiągnęła przychód w wysokości 8 808 932,98 PLN. Ponadto Spółka oświadczyła, że wysokość osiągniętego przez nią w 2007 roku przychodu z tytułu działalności w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków wyniosła [...] PLN (dowód: karta nr 350).

Organ antymonopolowy zważył, co następuje.

I. W przedmiotowym postępowaniu antymonopolowym Zakładowi Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie postawiony został zarzut nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym w drodze posługiwania się w treści zawieranych z odbiorcami usług umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków postanowieniami, zgodnie z którymi w razie naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, umowa może być rozwiązana przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, co skutkuje odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Rozpatrując postawiony zarzut w pierwszej kolejności konieczne jest ustalenie, czy sprawa ma charakter antymonopolowy. W tym celu niezbędne jest wykazanie, że w jej okolicznościach doszło do naruszenia interesu publicznoprawnego. W świetle art. 1 ust. 1 i 2 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, celem regulacji w niej przyjętej jest zapewnienie rozwoju i ochrony konkurencji, a także podejmowana w interesie publicznym ochrona przedsiębiorców narażonych na stosowanie praktyk ograniczających konkurencję i ochrona interesów konsumentów. Ustawa antymonopolowa ma zatem charakter publicznoprawny i służy ochronie interesu ogólnospołecznego; w odniesieniu do przedsiębiorców chroni konkurencję, a w odniesieniu do

konsumentów ich interesy jako zjawiska o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Instrumenty w niej przewidziane mogą być stosowane jedynie wówczas, gdy na skutek działań sprzecznych z przepisami prawa naruszony został interes publiczny. Ma to miejsce w szczególności wtedy, gdy określonymi działaniami dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy wywołują one na rynku niekorzystne zjawiska (wyrok Sądu Antymonopolowego z 24 października 1991 r. sygn. akt XV Amr 8/90).

Wymienione w art. 1 cele ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały określone jako równorzędne co sprawia, że praktyki ograniczające konkurencję obejmują nie tylko te, które godzą w konkurencję, ale również te, które – podejmowane przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą – nie godząc wprost w konkurencję, naruszają interesy uczestników rynku. Praktyki ograniczające konkurencję można zatem podzielić na praktyki antykonkurencyjne, wywierające bezpośredni wpływ na stan lub rozwój konkurencji oraz praktyki eksploatacyjne, których istotą jest uzyskanie korzyści kosztem innych podmiotów, w tym nieprowadzących działalności gospodarczej. W przypadku praktyk eksploatacyjnych bezpośrednim celem lub skutkiem działań przedsiębiorców jest naruszenie przede wszystkim innych niż konkurencyjne interesów uczestników rynku poprzez wykorzystanie przez przedsiębiorców istniejącej nad kontrahentami przewagi.

Nie ulega wątpliwości, że ZWiUK Namysłów z racji posiadanej siły rynkowej ma możliwość eksploatawania zajmowanej na rynku pozycji z uszczerbkiem dla kontrahentów. Dla stwierdzenia naruszenia interesu publicznego wystarczające jest natomiast dowolne nadużycie siły rynkowej w relacjach ze słabszymi uczestnikami rynku, albowiem już sam fakt nadużycia posiadanej na rynku pozycji dominującej narusza interes publiczny¹. Dla oceny kwestii naruszenia interesu publicznoprawnego istotne jest także to, iż praktyki eksploatacyjne urzeczywistniają się poprzez stosunki umowne, które w okolicznościach przedmiotowej sprawy mają charakter powtarzalny. Zakwestionowane w niniejszym postępowaniu warunki zamieszczono we wzorcach umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków powszechnie wykorzystywanych przez Spółkę w obrocie gospodarczym – stosowanych zarówno względem konsumentów, jak i względem pozostałych odbiorców. O naruszeniu interesu publicznoprawnego w przedmiotowej sprawie świadczy zatem również fakt, iż objęte zarzutami działania przedsiębiorcy wymierzone są w szeroki krąg uczestników rynku, obejmujący wszystkich odbiorców usług, z którymi zawarto umowy w oparciu o te wzorce, a także w potencjalnych kontrahentów przedsiębiorcy. Negatywne skutki wynikające z zakwestionowanych postanowień umownych godzą zatem w szeroki i bliżej nieokreślony krąg podmiotów. Zachowania ZWiUK Namysłów skutkują zatem znacznym stopniem zagrożenia interesu publicznoprawnego, co wynika z powszechnego charakteru stosowanych przez Spółkę praktyk.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie ma miejsce naruszenie przez ZWiUK Namysłów interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jego zachowania na rynku w świetle art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów *Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców*. Przepis ten zawiera generalny zakaz nadużywania siły rynkowej przez przedsiębiorców zajmujących na rynku pozycję dominującą, natomiast katalog przykładowych form, w których przejawiać się może takie nadużycie zawarty jest w art. 9 ust. 2 pkt 1)-7) ustawy antymonopolowej. Należy wskazać, iż wymieniając przykłady nadużycia pozycji dominującej ustawodawca posłużył się terminem „w szczególności”, co oznacza, że katalog ten ma charakter otwarty. Zakazane są wobec tego wszelkie przejawy nadużycia zajmowanej na rynku pozycji dominującej, nie tylko te wymienione w art. 9 ust. 2 ww. ustawy.

Ustawa antymonopolowa zakazuje zatem nadużywania pozycji dominującej i wymienia przykłady takiego nadużycia, jednakże nie definiuje tego pojęcia. W literaturze przedmiotu

---

¹ E. Modzelewska – Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo TWIGGER, Warszawa 2002, s. 15.

wskazuje się, że identyfikacja zjawiska nadużycia pozycji dominującej na gruncie ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów powinna być dokonywana poprzez cele tej ustawy określone w art. 1 ust. 1. Przepis ten pozwala na przyjęcie, iż nadużyciem są zachowania, które oddziałują na interesy kontrahentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku, gdyby dominant działał w warunkach wolnej konkurencji². Należy zatem rozważyć, czy działania monopolisty wymuszają na jego kontrahentach uczestnictwo w rynku na zasadach mniej korzystnych, niżby to wynikało z działania nieskrępowanych mechanizmów rynkowych w warunkach istnienia konkurencji.

Aby stwierdzić, że doszło do naruszenia art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w pierwszej kolejności niezbędne jest wykazanie, że przedsiębiorca, któremu stawia się zarzut posiada na rynku właściwym pozycję dominującą. Zgodnie z art. 4 pkt 9) tej ustawy przez pozycję dominującą rozumie się *pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów i konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą na rynku, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%*. Definicję *rynku właściwego* zawiera art. 4 pkt 8) ustawy antymonopolowej, stosownie do którego rynek właściwy to *rynek towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty oraz są oferowane na obszarze, na którym ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i koszty transportu panują zbliżone warunki konkurencji*. Pod pojęciem *towarów*, zgodnie z art. 4 pkt 6) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, rozumieć należy natomiast *rzeczy, jak również energię, papiery wartościowe i inne prawa majątkowe, usługi, a także roboty budowlane*.

Pojęcie rynku właściwego odnosi się zatem przedmiotowo do wszystkich wyrobów (usług) jednego rodzaju, które ze względu na swoje szczególne właściwości odróżniają się od innych wyrobów (usług) w taki sposób, że nie istnieje możliwość dowolnej ich zamiany. Rynek właściwy produktowo obejmuje wszystkie towary, które służą zaspokajaniu tych samych potrzeb nabywców, mają zbliżone właściwości, podobne ceny i reprezentują podobny poziom jakości³. Niezbędnym elementem rynku właściwego jest także jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów, są jednakowe dla wszystkich konkurentów.

Działalność ZWiUK Namysłów polega na świadczeniu usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie gmin Namysłów i Pokój oraz z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę na terenie gmin Wilków, Domaszowice i Świerczów – zgodnie z udzielonymi Spółce przez zarządy ww. gmin zezwoleniami (dowód: karty nr 13-13 verte, 77-94). Powyższy rodzaj działalności oraz jej zasięg geograficzny wyznaczają w niniejszej sprawie wymiar produktowy i terytorialny rynku właściwego, o którym mowa w art. 4 pkt 8) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. W okolicznościach przedmiotowej sprawy towarem oferowanym przez ZWiUK Namysłów są usługi dostarczania wody i odprowadzania ścieków. Z uwagi na technologię dostarczania wody (za pomocą sieci wodociągowej) i odprowadzania ścieków (siecią kanalizacyjną) rynek w aspekcie geograficznym wyznaczany jest przez zasięg sieci wodociągowej i kanalizacyjnej eksploatowanej przez Spółkę na terenie ww. gmin.

W przedmiotowej sprawie rynkiem właściwym pod względem asortymentowym jest zatem rynek zbiorowego zaopatrzenia w wodę obejmujący obszar gmin Namysłów, Pokój, Wilków, Domaszowice i Świerczów oraz rynek zbiorowego odprowadzania ścieków obejmujący obszar gmin Namysłów i Pokój.

ZWiUK Namysłów na tak zdefiniowanym rynku właściwym jest monopolistą naturalnym, co wynika z sieciowego charakteru urządzeń służących do dostarczania wody i odprowadzania ścieków. To właśnie dzięki sieci, przedsiębiorca w stosunku do swoich odbiorców posiada pozycję

---

² Por. Ibidem, s. 95-96.

³ Ibidem, s. 49.

monopolu naturalnego, co oznacza, że podmioty ubiegające się o przyłączenie do miejskiej sieci wodociągowo – kanalizacyjnej nie mają możliwości dokonania w tym zakresie wyboru innego przedsiębiorcy, który świadczyłby usługi substytucyjne względem usług oferowanych przez Spółkę. Dla odbiorców, w tym odbiorców potencjalnych funkcjonujących na obszarze objętym terytorialnym zasięgiem działalności ZWiUK Namysłów, nie ma zatem rzeczywistej alternatywy dla świadczonych przez tego przedsiębiorcę usług dostawy wody i odbioru ścieków. Należy przy tym zaznaczyć, że pojęcie alternatywnego źródła zaopatrzenia nie obejmuje możliwości zaspokojenia potrzeb zaopatrzeniowych we własnym zakresie. Aby nowe źródło zaopatrzenia mogło być uznane za alternatywne w stosunku do istniejących musi ono spełniać wymóg natychmiastowej dostępności bez ponoszenia nakładów inwestycyjnych⁴. Na terenie gmin objętych terytorialnym zasięgiem działalności Spółki takie alternatywne źródło zaopatrzenia w odniesieniu do świadczonych przez nią usług dostawy wody i odprowadzania ścieków nie występuje.

W związku z powyższym stwierdzić należy, iż ZWiUK Namysłów posiada pozycję dominującą (pozycję monopolistyczną) na rynku właściwym. Należy zatem uznać, że pierwsza z przesłanek niezbędnych do wykazania, iż naruszony został art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów została spełniona. W dalszej kolejności konieczne jest zatem wykazanie, że Spółka dopuściła się nadużycia tej pozycji poprzez posługiwanie się w treści umów zakwestionowanym warunkiem umownym.

Jak ustalono w trakcie przeprowadzonego postępowania antymonopolowego, w treści umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków ZWiUK Namysłów posługuje się postanowieniami, stosownie do których Spółka jest uprawniona do rozwiązania umowy w przypadku naruszenia przez odbiorcę jej postanowień (niewykonania lub nienależytego wykonania umowy). Skutkuje to wstrzymaniem świadczenia usług na rzecz odbiorcy tj. odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego bądź zastosowaniem przez środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z usług w lokalu.

Punktem wyjścia w ocenie, czy w związku z posługiwaniami się przez Spółkę powyższym postanowieniem umownym doszło do nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym, są przepisy ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, która określa zasady i warunki zbiorowego zaopatrzenia w wodę przeznaczoną do spożycia przez ludzi oraz zbiorowego odprowadzania ścieków. Powołać tu należy art. 8 ust. 1 pkt 1) – 4) ww. ustawy, który określa, w jakich okolicznościach przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne uprawnione jest do wstrzymania świadczenia usług na rzecz odbiorcy. Przepis ten stanowi, że przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne może odciąć dostawę wody lub zamknąć przyłącze kanalizacyjne, jeżeli:

- a) *przyłącze wodociągowe lub przyłącze kanalizacyjne wykonano niezgodnie z przepisami prawa;*
- b) *odbiorca usług nie uiścił należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty;*
- c) *jakość wprowadzanych ścieków nie spełnia wymogów określonych w przepisach prawa lub stwierdzono celowe uszkodzenie albo pominięcie urządzenia pomiarowego;*
- d) *został stwierdzony nielegalny pobór wody lub nielegalne odprowadzanie ścieków, to jest bez zawarcia umowy, jak również przy celowo uszkodzonych albo pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych.*

Formułując powyższy przepis ustawodawca nie posłużył się sformułowaniem „w szczególności” lub podobnym. Oznacza to, że katalog okoliczności, które stanowią podstawę do wstrzymania świadczenia usług ma charakter zamknięty, który nie może być dowolnie i arbitralnie rozszerzany przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w treści umowy. Odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego może nastąpić zatem wyłącznie wówczas, gdy wystąpi któraś z przesłanek określonych w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

---

⁴ Wyrok Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII Ama 44/00

W ocenie organu antymonopolowego brzmienie postanowienia umownego, zgodnie z którym umowa może być rozwiązana przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne w razie naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, co skutkuje odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego, nie znajduje odzwierciedlenia w brzmieniu art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zdarzenia, o których mowa w hipotezach powołanego przepisu obejmują bowiem ściśle określone sytuacje, w których może nastąpić odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego i nie odnoszą się w sposób ogólny do naruszenia bądź niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez odbiorcę. Oznacza to, że kwestionowane postanowienie umowne statuuje możliwość przekroczenia przez ZWiUK Namysłów jego ustawowych kompetencji jako dostawcy usług wodociągowych i kanalizacyjnych w zakresie możliwości wstrzymania świadczenia usług. Postanowienie to przewiduje bowiem możliwość podjęcia działań powodujących odcięcie dostaw wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego w sytuacjach, które nie zostały objęte art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Zamieszczenie w umowach postanowienia przewidującego możliwość rozwiązania umowy w każdym przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania przez odbiorcę jej postanowień, co skutkuje wstrzymaniem świadczenia usług na rzecz odbiorcy, jest zatem sprzeczne z art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Zakres okoliczności, które na podstawie umowy mogą skutkować jej rozwiązaniem przez Spółkę, a w konsekwencji odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego w znaczny sposób wykracza poza zakres przewidziany w powołanym przepisie. Okoliczności „niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez odbiorcę” są bowiem dużo szersze niż wymienione w sposób enumeratywny w art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę przesłanki pozwalające na odcięcie dostawy wody i wstrzymanie odbioru ścieków. Skoro ustawodawca w treści ww. przepisu przewidział określone sankcje za określone naruszenia, za niedopuszczalne należy uznać, aby Spółka w treści umowy określała sankcje o większej wadze za mniejsze naruszenia. Kwestionowana klauzula wprowadza zatem odbiorców w błąd co do uprawnień i obowiązków spoczywających na przedsiębiorcy w zakresie możliwości zastosowania środków technicznych uniemożliwiających dalsze korzystanie z usług przez odbiorcę. Jednocześnie w ocenie organu antymonopolowego przypisanie sankcji w postaci rozwiązania przez Spółkę umowy w przypadku każdego naruszenia warunków umowy przez odbiorcę sprowadza tę instytucję do absurdu. Niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy przez odbiorcę wyrażać się może bowiem w postaci zupełnie nieistotnych uchybień, w stosunku do których całkowicie nieadekwatne są tak poważne konsekwencje jak wypowiedzenie umowy i wstrzymanie świadczenia usług.

Analizując kwestionowane postanowienie z punktu widzenia nadużywania przez ZWiUK Namysłów pozycji dominującej na rynku właściwym należy mieć również na uwadze szczególny charakter usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków. Zważyć należy, że woda jest towarem o wyjątkowym charakterze – podstawowym dobrem niezbędnym do prawidłowego funkcjonowania zarówno gospodarstw domowych, jak podmiotów prowadzących działalność gospodarczą. Usługi dostawy wody i odbioru ścieków zakwalifikowane zostały do usług o charakterze użyteczności publicznej, co oznacza, że powinny być one świadczone w sposób powszechny i ciągły, a każdy odbiorca powinien mieć zapewniony wolny dostęp do tych usług, o ile spełnia określone w przepisach prawa wymagania. Wymagania te określone zostały w art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, zgodnie z którym przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne jest obowiązane do zawarcia umowy o zaopatrzenie w wodę lub odprowadzanie ścieków z osobą, której nieruchomości została przyłączona do sieci i która wystąpiła z pisemnym wnioskiem o zawarcie umowy. Jednocześnie zważyć należy, że art. 6 ust. 3 pkt 6) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę stanowi, że umowa, na podstawie której odbywa się dostawa wody i odbiór ścieków, powinna zawierać postanowienia dotyczące odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy, w tym warunki wypowiedzenia. Mając jednak na względzie treść art. 6 ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, a także okoliczności opisane w art. 8 ust. 1 ww. ustawy, zważyć należy, że wypowiedzenie umowy przez przedsiębiorstwo wodociągowo

– kanalizacyjne powinny być dopuszczane tylko w wyjątkowych sytuacjach. Szczególny charakter usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków (które są usługami o charakterze powszechnym, publicznym) oraz fakt, iż są one świadczone w warunkach monopolu naturalnego uniemożliwia w ocenie organu antymonopolowego rozwiązywanie tych umów w przypadku każdego niewykonania lub nienależytego wykonania umowy przez odbiorcę. Podmiot zajmujący na rynku pozycję monopolistyczną nie może bowiem co do zasady, poza szczególnymi okolicznościami, odmówić świadczenia usługi w przypadku braku alternatywnych źródeł zaopatrzenia. Z powyższego wynika zatem niedopuszczalność dowolnego wypowiedzania (rozwiązywania) umów, chociażby taka możliwość była przewidziana w ich treści.

Biorąc powyższe pod uwagę organ antymonopolowy uznał, iż zakwestionowany warunek umowy oddziałuje na interesy odbiorców w sposób niemożliwy do zaistnienia w przypadku, gdyby na rynku istniała konkurencja i możliwość wyboru alternatywnego dostawcy usług. Zakwestionowane postanowienie nakłada na odbiorców ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Zachowanie takie tłumaczyć można jedynie eksploatacją przez Spółkę silnej pozycji dominującej zajmowanej na rynku kosztem jej odbiorców. Przedsiębiorca, który spotyka się na rynku z istotną konkurencją niewątpliwie przykładaliby większą wagę do tego, aby respektować obowiązujące przepisy prawa oraz interesy odbiorców usług. W powyższym kontekście zwrócić należy uwagę na adhezyjny charakter umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, które są zawierane przez przestąpienie odbiorców do warunków, które autorytatywnie ustala dostawca usług w formularzu wzorcowym. Swoboda odbiorców w kształtowaniu warunków umowy jest tutaj ograniczona do minimum i są oni zmuszeni zaakceptować treść umów, które jednostronnie ustala monopolista.

W tym stanie rzeczy stwierdzić należy, iż posługiwanie się przez ZWiUK Namysłów postanowieniem przewidującym, iż w razie naruszenia przez odbiorcę postanowień umowy, umowa może być rozwiązana przez przedsiębiorstwo wodociągowo – kanalizacyjne, co skutkuje odcięciem dostawy wody i zamknięciem przyłącza kanalizacyjnego świadczy o nadużywaniu pozycji dominującej na rynku właściwym w rozumieniu art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Jednocześnie należy podnieść, iż mając na względzie treść art. 6 ust. 3 pkt 6) ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę nie można co do zasady odmówić przedsiębiorstwom wodociągowo – kanalizacyjnym prawa do wypowiedzania umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Jak wykazano powyżej okoliczności uprawniające Dostawcę do rozwiązania umowy nie mogą jednak obejmować każdego naruszenia jej warunków przez odbiorcę. Należy również podkreślić, iż umowy o dostawę wody i odprowadzanie ścieków. Określając warunki wypowiedzenia powinien on kierować się również, jak już podniesiono we wcześniejszej części decyzji, treścią art. 6 ust. 2 i art. 8 ust. 1 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę. Ponadto podkreślić należy, iż umowy powinny – z uwzględnieniem ww. przepisów – w sposób szczegółowy i niebudzący wątpliwości określać warunki wypowiedzenia tak, aby zapobiec możliwości arbitralnego działania monopolisty w tym zakresie.

Analizując przedmiotową sprawę wskazać należy też, że ustawa z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, naruszenie przepisów której zostało stwierdzone w przedmiotowej sprawie weszła w życie w dniu 21 kwietnia 2007 r. Stwierdzona w pkt I niniejszej decyzji praktyka ograniczająca konkurencję jest natomiast przez ZWiUK Namysłów stosowana od lutego 2007 roku, a więc została zapoczątkowana przed dniem wejścia w życie ww. ustawy tj. pod rządami poprzednio obowiązującej ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). Biorąc powyższe pod uwagę pożądanym wydaje się przeanalizowanie zakwestionowanego zachowania ZWiUK Namysłów również w świetle nieobowiązujących już przepisów.

Dokonując takiej oceny stwierdzić należy, że zachowania Spółki będące przedmiotem rozpoznawanego zarzutu wyczerpują również znamiona praktyki ograniczającej konkurencję zakazanej na mocy art. 8 ust. 1 ustawy antymonopolowej z dnia 15 grudnia 2000 r. Przepis ten

stanowił bowiem, że *Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców*. Jego treść literalnie odpowiada zatem brzmieniu aktualnie obowiązującego art. 9 ust. 1 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów, którego naruszenie zostało stwierdzone w przedmiotowym postępowaniu. Z powyższego wynika, że praktyki ZWiUK Namysłów polegające na posługiwaniu się w treści umów zakwestionowanym warunkiem umownym, zostałyby uznane za przejaw nielegalnego nadużywania pozycji dominującej na rynku właściwym również pod rządami ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów.

Stosownie do art. 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy wydaje decyzję o uznaniu praktyki za ograniczającą konkurencję i nakazującą zaniechanie jej stosowania, jeżeli stwierdzi naruszenie zakazu określonego w art. 9 tej ustawy. Zgodnie z art. 11 ust. 1 nie wydaje się decyzji, o której mowa w art. 10, jeżeli zachowanie rynkowe przedsiębiorcy przestało naruszać zakazy określone w art. 9, przy czym ciężar udowodnienia powyższych okoliczności spoczywa – zgodnie z art. 11 ust. 3 ustawy antymonopolowej – na przedsiębiorcy.

W ocenie organu antymonopolowego w celu uznania, że stwierdzona w niniejszej sprawie praktyka ograniczająca konkurencję została zaprzestana niezbędna jest zmiana dotychczasowego działania przedsiębiorcy, a także usunięcie skutków dotychczasowego naruszenia konkurencji. W tym celu ZWiUK Namysłów powinno umożliwić klientom zarówno dotychczasowym, jak i przyszłym zawarcie umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków, których treść nie będzie zawierać zakwestionowanych jako sprzeczne z art. 9 ust. 1 ustawy antymonopolowej postanowień. Aby zaniechać stosowania praktyki ograniczającej konkurencję stwierdzonej w pkt I Decyzji Spółka powinna zatem wprowadzić stosowne zmiany do wszystkich wykorzystywanych w obrocie gospodarczym wzorców umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków. Ponadto Spółka powinna podjąć działania zmierzające do wprowadzenia zmian w umowach już obowiązujących co najmniej poprzez przedstawienie (wysłanie) dotychczasowym odbiorcom nowych umów uwzględniających postawiony zarzut bądź aneksów zmieniających treść umów w sposób czyniący zadość zastrzeżeniom organu antymonopolowego.

W świetle powyższego stwierdzić należy, iż w niniejszej sprawie brak jest jakichkolwiek podstaw do uznania, że zachowanie rynkowe ZWiUK Namysłów przestało naruszać zakaz określony w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spółka w dalszym ciągu posługuje się bowiem w obrocie wzorcami umownymi zawierającymi zakwestionowane w przedmiotowym postępowaniu warunki. Warunki te są ponadto zawarte we wszystkich umowach, jakie Spółka posiada zawarte z odbiorcami usług; zostały one bowiem sporządzone z wykorzystaniem aktualnie wykorzystywanych wzorców. W tym stanie rzeczy konieczne i uzasadnione jest nałożenie na Spółkę nakazu jej zaniechania praktyki ograniczającej konkurencję stosownie do art. 10 ustawy antymonopolowej.

W związku z tym orzeczono jak w pkt I sentencji niniejszej decyzji.

II. Zgodnie z treścią art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, organ antymonopolowy może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ww. ustawy. Rozstrzygnięcie w przedmiocie nałożenia administracyjnej kary pieniężnej posiada więc fakultatywny charakter. Skuteczna polityka karania wymaga jednak, by w przypadku stwierdzenia stosowania przez przedsiębiorcę praktyki ograniczającej konkurencję zasadą było nakładanie kary pieniężnej⁵.

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów nie zawiera zamkniętego katalogu przesłanek, od których uzależniana jest wysokość nakładanych na przedsiębiorców kar. Norma prawna wynikająca z art. 111 ww. ustawy stanowi jedynie, iż przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o

⁵ Wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 8.11.2004 r., sygn. akt XVII Ama 81/03.

których mowa między innymi w art. 106 należy uwzględnić w szczególności okres, stopień oraz okoliczności naruszenia przepisów ustawy, a także uprzednie naruszenie przepisów ustawy, przy czym – stosownie do art. 130 ustawy antymonopolowej – przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej, o którym mowa w art. 111 tej ustawy, uwzględnia się również okoliczność naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jedn. Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080 z późn. zm.). Jest rzeczą oczywistą, iż na wysokość kary musi mieć także wpływ stopień zagrożenia lub naruszenia interesu publicznoprawnego stosowanymi praktykami ograniczającymi konkurencję. Ponadto w judykaturze wskazuje się, że w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami które należy brać pod uwagę są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, dopuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele, jakie kara ma osiągnąć⁶. Nałożona przez organ antymonopolowy kara pieniężna powinna pełnić funkcję represyjną (tj. stanowić dolegliwość za naruszenie przepisów ustawy antymonopolowej), a także prewencyjną, dyscyplinującą (tj. zapobiegać podobnym naruszeniom w przyszłości). W zależności od stopnia naruszenia przepisów ustawy, ustala się funkcję prewencyjną lub represyjną za wiodącą.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji organ antymonopolowy stwierdził stosowanie przez Zakład Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie praktyki ograniczającej konkurencję, o jakiej mowa w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, co daje podstawy do nałożenia na Spółkę kary pieniężnej określonej w art. 106 ust. 1 pkt 4) ustawy antymonopolowej. Ponieważ w 2007 roku ZWiUK Namysłów uzyskało przychód w wysokości 8 808 932,98 PLN maksymalna kara pieniężna, jaka może zostać nałożona na przedsiębiorcę w oparciu o ww. przepis wynosi 880 893,30 PLN

Ustalając wymiar kary pieniężnej organ antymonopolowy wziął w pierwszej kolejności pod uwagę, iż stosowana przez ZWiUK Namysłów praktyka ograniczająca konkurencję mają charakter eksploatacyjny; polega na wykorzystaniu posiadanej silnej pozycji rynkowej kosztem słabszych uczestników rynku, w efekcie czego zagrożony jest interes publicznoprawny. Niedozwolone działania stosowane przez przedsiębiorcę wymierzone są we wszystkich kontrahentów, z którymi Spółka zawarła umowy o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków na podstawie aktualnie stosowanych wzorców umownych. Nie bez znaczenia pozostaje również okoliczność, iż dużą część odbiorców Spółki stanowią konsumenci, którzy należą do najsłabszych uczestników obrotu gospodarczego, mających najmniejsze możliwości obrony swych praw naruszanych działaniem dominanta. Wpływ na wysokość kary pieniężnej ma również długotrwałość stwierdzonych naruszeń tj. około 1,5-letni okres ich stosowania (od 12.02.2007r.), a także fakt, iż nie zostały one zaprzestane.

Określając wysokość nałożonej kary organ antymonopolowy wziął także pod uwagę, że ZWiUK Namysłów jako profesjonalista o długoletnim doświadczeniu rynkowym formułując treść umów o zaopatrzenie w wodę i odprowadzanie ścieków powinien wykazać się odpowiednią starannością i dbałością tak, aby nie zostały naruszone powszechnie obowiązujące przepisy prawa i interesy jego odbiorców. Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP każdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej. Obowiązek znajomości i poszanowania prawa ciąży tym bardziej na profesjonalnych uczestnikach obrotu rynkowego, takich jak Spółka zwłaszcza, że działa ona w warunkach monopolu naturalnego i dysponuje potencjałem niezbędnym do dyktowania warunków umów swoim kontrahentom. Dlatego w ocenie organu antymonopolowego zachowania Spółki podlegające ocenie w niniejszej decyzji są efektem niedołożenia staranności, jakiej należałoby oczekiwać od profesjonalnego i doświadczonego uczestnika obrotu rynkowego świadczącego usługi o charakterze użyteczności publicznej.

Przy nakładaniu kary pieniężnej uwzględniono także jako okoliczność obciążającą fakt, iż ZWiUK Namysłów dopuściło się wcześniej naruszenia przepisów ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów. W prawomocnej Decyzji Nr RKT-16/2004 z dnia 26.03.2004r. organ antymonopolowy uznał za ograniczające konkurencję i naruszające zakaz, o

⁶ Wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.06.2000r., sygn. akt I CKN 793/98.

którym mowa w art. 8 ust. 1 i 2 pkt 1) i pkt 5) ww. ustawy praktyki ZWiUK Namysłów polegające na nadużywaniu pozycji dominującej na rynku usuwania odpadów komunalnych na terenie Gminy Namysłów poprzez narzucanie nieuczciwych, rażąco niskich cen usuwania odpadów oraz poprzez przeciwdziałanie ukształtowaniu się warunków niezbędnych do powstania bądź rozwoju konkurencji oraz nakazał zaniechanie ich stosowania. Przedmiotową Decyzją została również nałożona na Spółkę kara pieniężna w wysokości 33 080 PLN.

Przy ustalaniu wymiaru kary pieniężnej uwzględniono również okoliczność, iż stwierdzone praktyki ograniczające konkurencję miały ograniczony terytorialnie zasięg oddziaływania (ujawniały się na obszarze 5 gmin) i nie spowodowały na rynku nieodwracalnych bądź trudnych do usunięcia skutków dla konkurencji. Na wysokość kary wpływa również to, iż zakwestionowane zachowania nie wiązały się z wyrządzeniem przez Spółkę szkód swoim kontrahentom i nie osiągnęła ona z tytułu ww. praktyk ograniczających konkurencję wymiernych korzyści finansowych. Miarkując karę wzięto także pod uwagę, iż do organu antymonopolowego nie wpłynęły żadne skargi odbiorców świadczonych przez tego przedsiębiorcę usług w związku z realizacją zakwestionowanych w niniejszej decyzji warunków umów. Czynnikiem łagodzącym wpływającym na wysokość kary jest także okoliczność, iż ZWiUK Namysłów nie utrudniało organowi antymonopolowemu prowadzenia postępowania antymonopolowego dostarczając dokumentów i wyjaśnień istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy.

Przy ustalaniu wymiaru kary organ antymonopolowy wziął również pod uwagę wyjaśnienia Spółki wskazujące na to, iż w praktyce wypowiadała ona umowy jedynie w przypadkach, o jakich mowa w art. 8 ust. 1 pkt 2) ustawy zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, tj. wówczas, gdy odbiorcy nie uiścili należności za pełne dwa okresy obrachunkowe, następujące po dniu otrzymania upomnienia w sprawie uregulowania zaległej opłaty. W takich przypadkach dopuszczalne jest na podstawie ww. przepisu odcięcie dostawy wody lub zamknięcie przyłącza kanalizacyjnego, a zatem rozwiązanie umowy w takim przypadku (gdy realizowany przestaje być podstawowy cel zawartej umowy) w ocenie organu antymonopolowego nie oddziałuje na interesy odbiorców usług w sposób niemożliwy do zaistnienia w sytuacji, gdyby na rynku istniała konkurencja. Z powyższego wynika, iż pomimo posługiwania się w obrocie postanowieniem, które zostało zakwestionowane jako sprzeczne z art. 9 ust. 1 ustawy antymonopolowej, negatywne skutki takiego zachowania miały jak dotąd charakter hipotetyczny.

Ponadto przy ustalaniu wysokości kary pieniężnej wzięto pod uwagę wysokość przychodu, jaką ZWiUK Namysłów osiągnęło z tytułu sprzedaży usług mających bezpośredni związek ze stwierdzonymi naruszeniami tj. tytułu usług zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków, który stanowił ponad [...] % całego uzyskanego przez Spółkę w 2007 r. przychodu. Uwzględniono także, że w 2007 roku Spółka uzyskała zysk netto w wysokości 565 619,70 PLN (dowód: karta nr 95).

W związku z powyższym ustalono wysokość kary na kwotę 8 000 PLN (słownie złotych: osiem tysięcy). W ocenie organu antymonopolowego wymierzona kara w wysokości stanowiącej około 0,09% przychodu osiągniętego przez ZWiUK Namysłów w 2007 r. i około 0,9% maksymalnego wymiaru kary przewidzianego w art. 106 ust. 1 pkt 1) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest adekwatna do stopnia naruszenia przepisów ww. ustawy i współmierna do możliwości finansowych Spółki. Organ antymonopolowy kierując się potrzebą zdecydowanego przeciwdziałania stosowaniu praktyk ograniczających konkurencję uznał, że orzeczonej karze powinna podkreślać naganność zakwestionowanych w niniejszym postępowaniu zachowań przedsiębiorcy, a nadto spełniać funkcję prewencyjną i dyscyplinującą tak, aby zapobiec w przyszłości podobnym naruszeniom. Niniejsza kara powinna zatem stanowić reperkusję za naruszenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów oraz przestrożę dla przedsiębiorcy na przyszłość, zwłaszcza biorąc pod uwagę, iż stwierdzone w przedmiotowej Decyzji naruszenia nie zostały zaprzestane, a także uwzględniając ich długotrwałość i eksploatacyjny charakter. Poza wymiarem indywidualnym nałożonej kary należy jednak podkreślić również jej wymiar ogólny i funkcję wychowawczą w stosunku do innych uczestników rynku.

Wobec powyższego orzeczono jak w pkt II sentencji decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji. Karę należy wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000.

III. Stosownie do art. 77 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, jeżeli w wyniku postępowania organ antymonopolowy stwierdził naruszenie przepisów ww. ustawy, przedsiębiorca, który dopuścił się tego naruszenia, jest obowiązany ponieść koszty postępowania. Zgodnie z art. 80 ustawy antymonopolowej, organ antymonopolowy rozstrzyga o kosztach, w drodze postanowienia, które może być zamieszczone w decyzji kończącej postępowanie.

W punkcie I niniejszej decyzji organ antymonopolowy w wyniku przeprowadzonego przeciwko Zakładowi Wodociągów i Usług Komunalnych „Ekowod” Sp. z o.o. z siedzibą w Namysłowie postępowania antymonopolowego stwierdził naruszenie przez ww. przedsiębiorcę art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Spełniona została zatem przesłanka wynikająca z art. 77 ust. 1 ustawy antymonopolowej pozwalająca na obciążenie ZWiUK Namysłów kosztami przeprowadzonego postępowania, którymi są dla organu antymonopolowego wydatki w kwocie 54 PLN związane z prowadzoną w toku tego postępowania korespondencją.

W związku z tym postanowiono obciążyć ZWiUK Namysłów kosztami postępowania antymonopolowego w wysokości 54 PLN (słownie złotych: pięćdziesiąt cztery).

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie III sentencji decyzji.

Koszty niniejszego postępowania przedsiębiorca obowiązany jest wpłacić na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Warszawie w NBP o/o Warszawa Nr 51101010100078782231000000 w terminie 14 dni od daty uprawomocnienia się niniejszej decyzji.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 2 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U. Nr 43, poz. 296 z późn. zm.) – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od daty jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach. W przypadku jednak kwestionowania wyłącznie postanowienia o kosztach zawartego w pkt III niniejszej decyzji, stosownie do treści art. 81 ust. 5 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów w związku z art. 479²⁸ § 1 pkt 2 Kodeksu postępowania cywilnego, przysługuje zażalenie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Katowicach w terminie tygodnia od dnia doręczenia niniejszej decyzji.

Dyrektor Delegatury
Urzędu Ochrony Konkurencji
i Konsumentów w Katowicach

Maciej Fragsztajn